

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancoate nu se
primesc. — Manuscriptele nu se
returnează.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
matorele Birouri de anuștiri:
In Viena: M. Dukes, Heinrich
Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppel-
Nachfolger; Anton Oppelk, J.
Dannöber. In Budapesta: A. J.
Goldberger, Eckstein Bernat. In
București: Agenzia Romană, Su-
bursala de Romanie; in Ham-
burg: Karolyi & Leibmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o săptămână 6 or. și
80 or. simbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în mă-care di.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și strălăitate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se procură la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Tergul Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 6 or. v. a.
seu 15 bani. AAt abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 108.

Brașov, Vineri, 17 (29) Mai

1896.

Crisa latentă.

Tot mai mult se lătește păre-
rea, că în curând va izbucni o crisă,
care va face imposibilă rămânerea la
cârmă a cabinetului Banffy. Pentru
întâiu se mai putea crede, că pu-
nera în vedere a unei astfel de
crise în timpul cel mai apropiat
este numai o dorință a opoziției ma-
ghiare, der acum se vede, că acele
faima au un temei mai real și că
în adevăr, cu toate serbările mile-
nare, situațiunea politică este cât se
pöte de nefavorabilă cabinetului
Banffy.

Deja multele preumblări ale lui
Banffy la Viena și înderēt nu prea
sunt de bun augur. Acestea sunt
pricinuite mai cu seamă de cestiu-
neea ardentă a inoiei pactului cu
Austria, care cestiune s'a incurcat
binișor și nu mai vré să facă nici
un pas înainte spre rezolvarea ei.

Scim, că stabilirea cuotei for-
meză greutatea principală în con-
sfăturile ambelor guverne. Despre
Banffy se afirmă cu tot mai mare
hotărire, că ar fi luat öre-carî an-
gajamente față cu guvernul austriac.
că va face, ca din partea ungară
cuota să fiă ridicată cu câte-va pro-
cente. Acastă promisiune se-o fi fă-
cut el în urma declarărilor ministru-
lui-presedinte Badeni, că altfel nu
pöte garanta primirea pactului de
cătră parlamentul din Austria. De
aci vine, că pretensiunile comisiei
austriace pentru stabilirea cuotei au
fost de astă-dată atât de mari în
raport cu trecutul, și că au cerut,
ca quota, ce se vine pe Ungaria
pentru cheltuelile comune ale mo-
narchiei, să fiă urcată cu peste 10
la sută.

Anevoe se pöte admite, că
din partea austriacă s'a ridicat de-
odată această pretensiune, fără ca
să fi avut guvernul din Viena pro-
misiunea lui Banffy, că el va stăru

pentru o urcare, deși nu tocmai așa
de mare, a cuotei.

Comisiunea ungară pentru
cuotă a tras însă o dungă peste so-
cötela chibzuită între Badeni și
Banffy. Renunțitul acestei comisii
este un refuz categoric, în ce pri-
vesce pretensiunea austriacă de-a se
urca cuota Ungariei și br. Banffy a
fost adus prin acest refuz într'o si-
tuațiune foarte critică, căci s'a vëd-
ut silit a declara la Viena, că nu pöte
face nimic, că dela dieta actuală un-
gară nu se pöte dobândi nici cea
mai mică urcare a cuotei.

Situațiunea cabinetului Banffy
este în cestiunea pactului și pentru
aceea foarte critică, fiind-că nu se
pöte răzima pe o majoritate impu-
nëtore în cameră, căci nici fracțiu-
nile stângei extreme, nici partida
națională apponyistă, nici cei înafară
de partide nu sunt dispuși a-i da
nici cel mai mic sprijin pentru apla-
narea divergențelor cu Austria în
cestiunea pactului economic și finan-
ciar. Acțiunile fusiunii au căd-
ut zero și toate acele partide se dau la
o parte și așteptă cu flegmă sosi-
rea dălelor de crisă pentru guvernul
Banffy.

Toate acestea au contribuit, se
dice, a sdruccina poziția lui Banffy
în Viena și foile opoziționale fac de
pe-acuma socotela, pe când are să
suferă naufragiu corabia lui.

Poimâne se intrunesc delega-
țiunile, cari vor dura cam trei săp-
tămâni; până atunci se vor termina
și serbările milenare și astfel se
crede, că la finea lui Iunie séu cel
mult la începutul lui Iulie va is-
bucni crisa ministerială.

Orî cum va fi însă, de se va
implini orî nu această predicere, una
e sigur: că conflictul iscat în ces-
tiunea cuotei între Ungaria și Aus-
tria nu se va puté delătura așa ușor
și fără de nici un fel de sguuire

intr'o parte séu alta, séu în amên-
două. Crisa rămâne der latentă și
așteptă numai momentul, ca să is-
bucnescă cu putere.

Incoronarea Țarului.

Alaltăeri s'a săvêșit în catedrala Us-
penski din Moscova cu mare pompă și ce-
remoniă încoronarea părechei imperiale
rusesci. Deja înainte de 7 öre dim. anun-
țară 21 salve de tun serbarea, și îndată
dup'aceea începură a suna olopotele uriașe
ale catedralei de încoronare, la ceea-ce
imediat răspunseră olopotele dela toate bi-
sericele din Moscova.

Intrégă lumea adunată în vechia ca-
pitală a Țarilor începă a pleca spre Krem-
l ale cărui cupole străluceau în colorî au-
rie, argintie, verđi și albastre, ér crucea
de aur de pe turnul numit al lui Ivan Ve-
liki se ridica mărêță spre cerul azuriu și
se vedea strălucind din depărtare mare.

Pe piața „roșă” a Kremului se pu-
tea vedé un amestec admirabil de popöre.
Lângă reprezentanții Rusiei și Poloniei
îmbrăcați în haine negre și roșie steteau
Kirghiși cu cușmele lor de piele, Batumi
cu turbane, Turcomani armați cu iatagane
și pumnale, Tauri și Gruși, Tartari și
Caucasiani în haine bogate și împodobite
cu pietri scumpe; apoi Ostjaci și Siberiani
cu blanele lor scumpe; Chinezii și Co-
reani în vestimente de mătase. Represen-
tanții apröpe ai tuturor popörelor de pe
două continente steteau aci și așteptau să
se începă ceremoniile încoronării puterni-
cului Țar.

La 7½ öre se adunără în palatul
Kreml persoanele, cari aveau să ia parte
la procesiune, ér aceia cari nu luară parte
la ea, intrară la 8 öre în catedrală. La 8½
sosiră în Kreml ambasadorii și trimișii estra-
ordinari ai țerilor străine, reprezentanții cor-
pului diplomatic și alți dignitari înalți cu
soșiile lor și merseră apoi în catedrală
pentru de a-și ocupa locurile destinate lor.
Pe cale dela Kreml până la catedrală, pe
unde avea să trecă procesiunea, se postă

șpalierul grenadirilor de curte și al celor
lalte trupe, comandate anume spre scopul
acesta, cu stégurile și stindardele lor.

După-ce se ceti în catedrală o scurtă
rugăciune, preoțiimea în ornat complet
păși spre portalul catedralei pentru de-a
intêmpina pe împêrătésa văduvă Maria
Feodorovna, care intră în catedrală cu co-
rona pe cap și împodobită cu o manta de
purpură. Ea era însoțită de toți membri
casei imperiale rusesci, principii și princi-
peșele străine cu suitele lor, cari, conform
programului, nu luau parte în procesiunea
părechei imperiale. La ușa bisericei împê-
rătésa-văduvă fú primită de Metropolitul
din Moscova și de preoțiime cu cruce și cu
aghiasmă; împêrătésa ocupă apoi tronul
destinat anume pentru ea, ér ceilalți prinți
se aședară pe locurile lor.

Intr'aceea sunetul olopotelor anunță,
că din Kreml a plecat și procesiunea im-
perială spre catedrală. Era la 9¾, când
Țarina și Țarul apărură în grandiosul por-
tal al Kremului. Trupele presentară ar-
mele și mulțimea imensă de popor erupse
în strigăte frenetice de entusiasm, cari nu
încetară până în momentul, când părechia
imperială dispără dinaintea ochilor mulți-
mei, intrând în catedrală. Majestățile Lor
fură întâmpinate la ușa bisericei de întrégă
preoțiimea, Metropolitul le stropi cu agas-
mă și le ținu o cuvântare. După-ce Țarul
și Țarina sêrutară crucea, intrară în cate-
drală și-și ocupară tronul.

Acum se începă ceremonia încoronării.
Corönele Majestăților Lor erau aședate în
mijlocul celor patru colonne puternice,
cari țin boltitura bisericei. De-a drépta
tronului erau postate marelle ducese ru-
sesci, de-a stângea principii și principesele
străine; pe cea dintăiu tréptă lată și ridi-
cată a tronului steteau în drépta damele
de curte, ér în stângea corpul diplomatic
și membri senatului. La spatele Majestă-
ților erau reprezentanții autorităților și
provinciilor. Internul catedralei, ai cărei
păreți și colonne erau împodobite de sus
până jos cu pietri scumpe, cu aur și ar-
gint, făcea o impresiune orbitöre cu mul-
țimea de ömeni îmbrăcați splendid și cu

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Biserica catedrală din Cernăuți și ceva despre pictura sacră.

(Urmare).

Rădăuți, 10 (22) Mai 1896.

În oupolă sus sunt împrejur ângerî,
zugrăviți în mările de peste un metru.
Între dâșii e Isus, cu litelele grecesci
alfa și omega pe pept, ceea ce însemnă:
Dumnezeu e începutul și sfêșitul a tôte.
Isus e pe lângă aceea încunjurat pe am-
bele părți de cheruvimî. La pöla cupolei
sunt înfățișăți împrejurul ei sfinți din Tes-
tamentul nou, ér la cele patru dungî, cei
patru evangeliști cu cărțile deschise și cu
simbólele lor: Mateiu cu un ânger lângă
dênsul, Marcu cu un leu, Luca cu un bou
și Ioan cu un vultur, ca semn, cumöa el a
pêtruns în misteriele dumnezeesci mai de-
parte decât cei dintăiu. De jos par îngerii
de tot micî.

În naus, și anume în mijloc se mai
afă: amvonul arhieresc, pe care se îm-
bracă arhierul și petrece öre-care timp —
mai ales la începutul liturghiei — în rugă-

ciune, binecuvântând din când în când po-
porul. Tot pe acest amvon cetesc diaconii
evangelia, inchipuind pe ângerul, ce a stat
lângă mormânt și a vestit învierea Mân-
tuitorului. Apostolul de-așemenea se ce-
tesce de pe acest loc prin diacon.

În partea dréptă dela acest amvon,
der cevași mai înderēt, răđimat de părete,
e tronul împêrătösc, în care se afă un tron
și mai mic cu figuri de leu pe ambele
părți. Pe partea răđimată de părete a
acestui tron, aurit peste tot, de-ți fug ochii,
e coröna împêrătöscă ou sabia și cu scep-
trul imperiului sub dênsa; ea-i aurită. De-
asupra tronului e pajura imperiului. Acest
loc îl ocupă numai împêratul ori repre-
sentantul Maiestății Sale.

În partea stângea dela amvon, cevași
mai înderēt, e alt tron cafeniu, mai mic
și mai puțin lucrosos. Pe partea lipită de
părete e emblema țerii: capul unui bour
cu trei stele pe trei părți, ér de-asupra
capului e o coröna cu cruce în vârî. Acest
scaun e merit pentru căpitanul țerii. Der
dêcă ar fi căpitanul, séu — după cum îi
mai dăo — mareșalul țerii, un străin, atunci
ce se va face cu scaunul acesta!... Atunci
e bine, ca acest scaun să se coloreze cu

negru, ca semn de doliu, și să se dăruescă
museului țerii spre suveniru ca un lucru,
ce va avé öre-când un mare preț istoric.

În partea dréptă a nausului, în semi-
cerc, sunt strane negre pentru Domni, de-
așemenea și în partea stângea, tot în semi-
cerc, deră pentru Dömnă.

Tot în partea acésta a bisericei se
afă atêrnate trei candelabre: cel din
mijloc cu cinci-deci și patru de sfeșnice,
cele laterale cu câte opt-spre-dece. Ele
sunt frumos aurite. În partea spre altar,
care e cu 2 trepte mai înaltă, e tronul ar-
chieresc, răđimat de păretele drept, cu stra-
nele pentru archimandriți și consilierii con-
sistoriali pe partea dréptă și cea stângea
dela dênsul. Și lângă păretele stâng, apröpe
de altar, se afă vre-o trei strane tot pen-
tru dignitari bisericesci. Iconele catapi-
tesmei sunt și de astă-dată tot cele vechi:
ele's numai curățite prin pictorul Fuchs.

Deră să trecem în altar. Aici ceva
ou totul nou e tabernaoulul și pictura de
pe păreți. Tabernaoulul e aședat de-asupra
mesei, unde se preface pânea și vinul în
trupul și sângele lui Isus. El e pe patru
stêlpi de lemn și-i aurit și decorat frumos.
Are forma unui cort și-i îndestrat pe din-

lăuntru ou colörea ceriului albastru, fiind
împodobit cu stele de aur. Sub masă se
afă un stêlp de pétră în mai multe dungî,
sub care este îngropată o pãrticöa din moaș-
tele unui sfânt, după cum și pretinde da-
tina bisericescă.

În dosul altarului pe păretele spre
răsărit sunt înfățișăți pe ambele părți ale
fereștei câte două rânduri de sfinți. Cevași
mai sus, de-asupra fereștei, e aședat Isus
pe un tron strălucit; în fața lui de-adrêpta
și de-astânge stă Maica Domnului și un
sfânt ou crucea în mână, pare-mi-se, că-i
apostolul și evangelistul Ioan, sub al cărui
scut a încredințat Isus pe Maică-sa. Impre-
jurul lui Isus se afă în patru cornuri un
ânger, un vultur și alte două feară apoa-
liptice — după părerea mea: un leu și un
vițel ou corne și aripi.

În drépta lui Isus se vëd o mulțime
de ângerî purtând crucea, un toiag, o scân-
durică ou inscripția: I. N. R. I. și altele;
în stângea lui se afă érašî înfățișăți o cétă
de ângerî purtând o scară și alte acareturi.
Scenele acestea de ângerî și de sfinți sunt
atât de pline de fantasiă biblică, de-ți iau
ochii prin un timp mai îndelungat.

Răđimat de păretele răsăritean e tro-

preoțimea în ornatul ei bogat. Prin ferestrele înguste străbăteau rațele soarelui, care în legătură cu nenumăratele luminări de ceară din candelabrele puternice și strălucitoare răspândeau o lumină feerioasă.

La rugarea Metropolitului, Țarul cetii mai întâi dintr-o carte *mărturisirea credinței ortodoxe* la ceea ce Metropolitul dăse: „Binecuvântarea spiritului sânt se fă cu tine, Amin!” Apoi se ceti evangelia și imediat după aceea Metropolitul din Moscova și Kiew, între rugăciunile usitate, îl îmbrăoară pe Țar în manta de purpură. Țarul luă apoi coroana și și-o puse însuși pe cap, *er în mână luă sceptrul și mărul imperial* și apoi se aședă pe tron. Țarina ingenunchiă înaintea Țarului, care acum își luă coroana de pe cap, atinse cu ea capul împărătesei, și apoi erăși și-o puse pe cap. După ce împărătesa fu împodobită asemenea cu manta de purpură și cu lanțul ordinului S. Andrei se aședă pe locul ei. Împăratul luă apoi din nou în mână sceptrul și mărul imperial, er protodiaconul estă toate titlurile Țarului și rugăciunea pentru îndelungata viață a Majestăților. Între sunetele clopotelor și bubuitul a 101 salve de tunuri se cântă coralul festiv. Împăratul fu apoi felicitat de către împărătesă, membrii casei imperiale și principii streini, și după ce predete sceptrul și mărul imperial persoanelor care le-au adus în procesiune, ingenunchiă și dăse rugăciunea îndatinată, cetindu-o din cartea ce i-o întinsă Metropolitul din Petersburg. Tot publicul adunat în catedrală ingenunchiă de-o dată cu Țarul.

După o scurtă felicitare din partea Metropolitului din Petersburg se ceti erăși evangelia și după ce se întonă o cântare, se deschise ușa împărătescă. Împăratul își predete atunci sabia unui asistent, și, însoțit de împărătesa *Alexandra Feodorowna*, de purtătorii insigniilor și alți câți-va, păși la altar, unde metropolitul din Petersburg cu ceremonia usitată, între sunetele clopotelor și salve de tunuri, *unsă cu mir părechea imperială*. După o rugăciune scurtă Majestățile Lor fură împărțite cu sânta cuminăcătura, și sêrutară crucea sântă.

Cu acestea se fini ceremonia încoronării. După ce Majestățile Lor fură din nou felicitate, întrăgă procesiunea plecă la celelalte catedrale din Moscova și la 12^{1/2} ajunse îndărăt în Kremlin.

Prânțul festiv îl luară Majestățile Lor în palatul Granovitaja. Părechea imperială percurse calea dela Kremlin până la Granovitaja erăși în procesiune și în ornatul de încoronare. Ajunși în sala palatului, Majestățile Lor urcară tronul unde sub un baldachin era arsernută o masă cu trei tăcămuri. La un semn dat de împăratul, ministrul de finance predete împărăteselor medalieile bătute din incidentul încoronării, care fură apoi împărțite și între celelalte persoane asistente. Țarul își

luă apoi coroana de pe cap și acum se începă prânțul, binecuvântat de metropolitul din Moscova. În momentul acela corpul diplomatic, precum și persoanele neinvitate la prânț, părăsiră sala. În decursul prânțului, ridică marele păharnic un toast în sănătatea împăratului, a împărătesei-văduve Maria Feodorowna, și a împărătesei Alexandra Feodorowna, a întregii case imperiale și în fine în sănătatea preoțimei și a supușilor fideli. După finirea toastului se dădură 61 salve de tunuri pentru împăratul, 51 pentru fiă-care împărătesă, 31 pentru membri familiei împărătesci, și 21 pentru preoțime și popor.

După finirea prânțului Țarul erăși își puse coroana pe cap, luă în mână sceptrul și mărul imperial și procesiunea plecă îndărăt la Kremlin, unde împăratul predete insigniile imperiale respectivilor dignitari, și Majestățile se retraseră în apartamentele lor, până când persoanele invitate de curte se aședară la prânțul așternut în cortari în curtea Kremlinului.

Etă manifestul Țarului către popoarele sale, dat din incidentul încoronării:

„Cu ocazia încoronării noastre și a funcțiunii ce am primit prin grația lui Dumnezeu, rugăm în mod sincer pe Dumnezeu să binecuvinteze domnia noastră pentru binele mult iubitei noastre patrii și pentru ca să ne susție în îndeplinirea doreșilor noastre sante, de a desvolta în mod ordencios în patria noastră credința, bunele moravuri și operele de civilizațiune.

„Recunoscând, că toți supușii noștri credincioși trebuie să se bucore la această serbare comemorativă, mai cu deosebire în ceea ce priveșce pe aceia care au fost loviți fie din propria lor greșală, fie din uitarea datorilor lor, urmăm sfaturile inimii noastre și decretăm o amnestie pentru aceia care sunt în întârziere cu plata *impozitelor* lor în Rusia europeană și în Polonia. Impozitul fonciar se reduce la jumătate pe o perioadă de 10 ani. Se suprimă amenziile sêu datorile către stat. Se amnestiază aceia care sufer *condamnațiuni pentru greșeli ușore*, afară de furt, faliment fraudulos, uzură, etc.

Exilații din Siberia pot alege după 12 ani un domiciliu într'un ținut afară din Siberia, apoi după 10 ani se vor putea stabili unde vor voi afară de Petersburg și capitalele ținuturilor.

Făcătorii de rele internați în Siberia sêu în ținuturile depărtate sunt amnestiați cu a treia parte a pedepsei lor; aceiași lucru și pentru condamnații la munca silnică. Munca silnică pe viață se reduce la 20 de ani.

Ministrul de interne și acela al justiției sunt însărcinați să propue reducerile de pedepse, în afară de amnestie, în favoarea *prisonierilor politici, care sunt demni de aceste reduceri*. Vor presenta de asemenea un

nul arhieresc și sintronurile sêu scaunele pentru preoții împreună-liturgisitori. Aici stă arhierul și preoții pe timpul cetirei apostolului. Îndărătul mesei altarului e așternut un candelabru cu două spre-dece sfenice, nou aurite, eră lângă pârtelele stâng stau lipite — ca pironite — patru strane negre, vechi.

Trecând cu vederea catedrala predicatorială, amintesc aici, cum-că ea-i aședată în partea mai de sus a nausului, lipită de pârtelele stâng și întărită pe un pilastru. Ea-i cea vechă.

Catedrala e pardosită pe jos cu petra scumpă în felurite colori. Ea are cinci clopote: două mari și trei mai mici. Pe vârful turnurilor stau înfipte cruce de aur, care arată spre cer, spre unicul loc, unde pot creștinii afla mângăere sufletescă și liniște adevărată, și unde pot să fie ei scutiți de toți inimicii lor răutăcioși — veduți și nevăduți. Tote sunt bune și frumoșe der ore orarele de pe turnul de ce nu-s depline: pôte nu-s bani!... der e mai bine să se vadă cele două borți de pe ele?... Ciudat lucru! ceva totuși trebuie să lipsescă, ca să-ți belăscă obrazul...

Mai observ, cum-că temelia bise-

ricei și pictura ei vechiă a fost pusă la cale de episcopul Enghenie Hacman, eră pictura ast nouă de metropolitul Silivestru Morar-Andrieviciu: fiă-le țărina ușor!

Pictorul catedralei e renumitul maiestru Carl Iobst, acela care a colorit și rezidența metropolitană în fresco, dimpreună cu fratele sêu, după cum spun unii. D-l Iobst e o persoană în vârstă, cu părul alb și rumen în față, de-ți pare, că-i un ânger! Cele 80.000 fl. au trecut prin urmare *tot în mână străine*, căci străini erau cei ce lucrau!...

Fiind acest lucru mareț acuma adus la capăt, ași dori să ved proiectată și o casă pentru călugări și dădită cât mai curând, ca să nu rătăcescă mnealor prin oraș, dând bani pentru cvartir Poleicilor.

Acestea sunt ideile, pe care mi-le-am format eu în trecăt și pe fugă despre biserică metropolitană: de voiesce cine-va să scrie despre dênșă și despre lucrurile, ce stau în legătură cu dênșă, mai mult și mai bine decât mine, îi stă în voiă, ba chiar m'ași bucura....

(Va urma.)

raport în privința restituirei drepturilor civile exilaților, care au o conduită minunată.

Crimele politice, care nu sunt prescise de lege, nu se vor mai pedepsi decât dela comiterea lor au trecut deja 15 ani.

Participanții la *rêscola din Polonia*, care n'au comis crime de drept comun, vor depune jurământ de credință și se vor întorce în patria lor. În timp de 3 ani vor fi puși sub supravegherea poliției.

SCIRILE ȚILEI.

— 16 (28) Maiu.

Citați din nou. Invetătorul P. Costin și St. Hereț, împreună cu 6 țărani ca martori, sunt din nou citați la judele instructor în Arad pe ziua de 6 Iunie, pentru pretinsa agitațiă contra națiunii maghiare.

Comitetul din Brașov al Asociațiunii transilvane ar face bine, decât ar ține mai mult sêmă de așteptările poporului român de pe teritoriul acestui despărțământ. În trei rânduri am fost rugați din partea plugarilor români din Herman să le spunem, decât comitetul din Brașov al Asociațiunii are ore de gând să înființeze și pentru ei o bibliotecă populară, cum a înființat în Feldiôra, ori nu are de gând? Ni-s'a spus tot-odată, că bunii plugari români din Herman, unde Agentura Asociațiunii s'a distins anul trecut ca cea mai activă, doresc să se pună și în anul acesta cât mai curând în lucrare colectarea taxelor de câte 1—10 cr., numai să pôtă s'ajunge și ei mai curând în posesiunea unei astfel de bibliotecă. De aceste bune și nobile porniri, ce atât de mult se observă la poporul nostru, trebuie să țină sêmă comitetul despărțământului brașovean al Asociațiunii, căci prea s'ar deochia lucrul, când poporul de rând ar arăta mai mult interes față de cauza culturii sale naționale, decât înșiși conducătorii chiamați pentru acesta.

Păduri în flacări. Fiind timpul forțe secetos, pădurile, al căror teren e acoperit acum cu frunze uscate, sunt foarte espuse la foc. Acestei împrejurări este a se atribui și faptul, că în pădurile din apropierea Clușii s'au ivit în zilele din urmă mai multe incendiuri. Mai întâi s'au ivit un foc în pădurea dela Feleac, apoi în cea dela Mănăștur, er acum s'a iscat un asemenea foc în pădurea dela Potfalău, care pădure însă este proprietatea orașului Clușiu. Lui „Erdélyi Híradó” i se scrie din Gilău, că pădurea erarului aflătoare pe hotarul Someșului rece încă a fost aprinsă „de nisce tineri valahi”, fiind în present în flacări vre-o 500 jugere de pădure. Tot „Erd. Hir.” spune, că mai sunt actualmente în flacări și alte păduri ale Clușului, între care și pădurea dela Feleac. Fôia guvernamentală „Kolozsvár” încă aduce scire despre aceste incendiuri, der nu-i trâce prin minte să arunce vina asupra Românilor. Armenii reneșăți dela „Erdélyi Híradó” însă sunt mai inventioși. Ei dă, că „*frații lor valahi le fac iluminatiă pentru mileniu*, creșdend, că erăși a sosit anul 1848”. „Voiesc dora să reimprospeteze epoca lui Horia și Cloșoa și să pună în grôză această parte a țerei prin incendiuri și pustiri?” — se întrăbă fițuca armeno-maghiară, care cere grabnica întervenire a poliției și gendarmeriei. Se vede, că-i muștră consciința pe „patriot”, și încep să țără de teama rêsburării.

Alegerea funcționarilor comunali în Brașov, este fixată, cum aflăm, pe ziua de 15 Iunie n. c. Sunt a se ocupa, prin alegere, la magistratul de aici, posturile: de primar, 4 senatori, de fiscal, asessor orfanal, comptabil, cassier, controlor, tutor orfanal, inginer oraș., forestier, colector de dare și controlor de dare. Petițiunile pentru ocuparea posturilor vacante sunt a se așterne la vicespanul de aici până în 12 Iunie n.

Canalul dela Pôrta de fier. Țiarele maghiare anunță, că zilele trecute au plecat mai mulți bărbați de specialitate români și sêrbi dela Gladova spre Orșova și de aci la Turnul-Severin și au constatat

unanim, că canalul construit la Pôrta de fier nu corăspunde chiamării sale. S'au făcut mai multe probe cu un vapor, ce repesintă 700 puteri de cal, și acela numai în timp de 30 minute a fost în stare, pe lângă cele mai mari sforțări, să percurgă canalul pe Dunăre în sus. Corăbii și vapore mai mici nu sunt de loc în stare să înainteze prin canal contra cursului apei. Este destul de trist, decât și după atâtea cheltueli enorme, inginerii maghiari n'au fost în stare de-a construi un canal corăspundător.

Concert în Alba-Iulia. Din Alba-Iulia ni-se scrie: „Reuniunea română de musică” din Sibiu, sub conducerea distinsului nostru artist, d-l *George Dima*, va da Duminecă, în 2 (14) Iunie a. c. un concert în Alba-Iulia, în sala otelului „Hungaria”. Programul concertului va fi variat și românesc, așa că publicul român din aceste părți va avé rara ocaziune de-a se pute delecta în frumoșele arii românesci, esecutate precis și artistic. Sperăm, că Românii vor profita de această ocaziune, participând în număr mare. După cum sunt informat, aici se iac deja pregătiri pentru primirea membrilor reuniunii, dame și domni, și se iau măsuri pentru de-a reuși concertul. După productiune va urma dans, er invitările speciale se vor trimite în curând.”

Mileniul unguresc în America. Foile unguresci vestesc lumii, că în șese biserici reformate unguresci din statele unite s'a serbat la 10 Maiu mileniul unguresc. Bisericile erau împodobite cu flori și cu *stindarde unguresci*, er preotul reformat *Harsányi Sándor* a ținut o vorbire „patriotică”. — În adevăr, Ungurii pot să se mire când ved, că emigrații lor din America sunt liberi, și mai acasă de cum suntem noi, Românii băștinași pe pământul nostru și în patria noastră, supusă stăpânirii lor...

Un polițist asasinat. Luni nôptea a fost asasinat polițistul Andrei Antal din Budapesta de către un țiler cu numele Andrei Huzicska. Voind adevă polițistul să dețină pe Huzicska, deorece făcea șgomot pe strade, acesta scôse un pumnal și'l strêpuse pe Antal, apoi o apucă la fugă. Polițistul urmări câți-va pași pe asasin, der perțindu-și puterile, plin de sînge cădă la pământ și imediat muri, făr' de-a fi apucat să spună oă cine-i omoritorul. Asasinul Huzicska a fost prins numai din întâmplare, în altă stradă, unde unui polițist îi păru suspectă persoana lui, mai ales că era și stropit cu sînge pe haine. Asasinul își mărturisî fapta. Pe polițistul asasinat îl deplâng afară de văduva sa, trei copii minoreni.

Trenurile de lux, ce sunt puse în circulațiă pe linia Predeal-Budapesta și pôtă nr. 601 și 602, cu începutul țilei de 21 Maiu sunt puse în privința taxelor alături cu trenurile accelerate, circulaând tot în ordinea de mai înainte, der făr' de-a plăti mai mult. Pôte ca această măsură s'a luat din partea direcțiunii căilor ferate ungare în speranța, că vor pute atrage mai mulți vizitatori la esposiția „milenară”, mai ales din România.

Invitare la maiial. Sodalii români din Brașov vor aranja un maiial în Stejeriș, Duminecă în 19 Maiu v. c., la care invită publicul din loc și jur. Plecarea va fi la 1^{1/2} ore p. m. din Grôveri. Societatea Sodalilor români din Brașov, prin A. Vlaicu, președinte.

Ôspeții, care vin la Brașov, pot afla cele mai bune, mai curate și mai igienice odăi la Villa Kertsch, aflătoare pe promenada cea mare a orașului, în nemijlociță apropiare de gara tramvaiului, așa că nici nu mai trebuie birje. Odăi multe și pe ales, clădite în stil modern și elegant mobilate, cu așternut nou, mobile nouă, serviciu prompt, er bacșișuri nu se dau. În grădină restaurant și musică mai în fiă-care țil. Se pot închiria odăi și apar-

tamente întregi cu luna, cu săptămâna și cu ziua, costând după plac dela 1 fl. până la 4 fl. la zi.

— o —

O specialitate austriacă. Pacienților de stomac se recomandă prafurile veritabile ale lui Moll ca un medicament deja aprobat și foarte bun, pentru digestiune. 1 Cutie 1 fl. Se poate căpăta zilnic prin postă dela farmacistul A. Moll, licențiat al curții imp. și r. din Viena, Tuchlauben 9. In farmaciile din provincie se se cêră espres preparatele lui Moll provédute cu subscrierea și marcă de contravenție.

Dela „România-Jună“.

Viena, 16 Maiu n. 1896.

Onorată Redacțiune! In numele societății academice social-literare „România-Jună“ facem cunoscut, că din incidentalul jubileului de XXV ani societatea a denumit de membri onorari ai săi pe domni: Dr. Ioan Rațiu, Cociov, România; Prof. Gustav Weigand, Lipsca; ér de membrii emeritați pe domni: Onoriu Tilea, Sibiu; Silvestru Moldovan, Alba-Iulia; Dr. Al. Pop, Blașiu; Dr. C. Teohari, România; Dr. Al. Popa, Speising (Viena); Dr. V. Tebinea, România; Dr. Teofil Lupu, Bucovina; Prof. Virgil Onițiu, Brașov; Dr. Al. Codarcea, Blașiu; Dr. Lazar Popovici, Graefenberg; Dr. Nicu Țurcan, Viena; Dr. Modest Popescu, Viena; Dr. Nicolae Haeman, Stockerau; Dr. Filipescu-Brăiescu, România.

Rugăm pe această cale pe d-nii Dr. C. Teohari, Dr. V. Tebinea, Dr. Filipescu-Brăiescu să binevoiescă a ne comunica adresa d-lor

Ne va fi o deosebită plăcere și onoare să trimite tuturor sus numiților domni diplome de denumire.

Pentru comitet:

Președinte:	Secretar:
G. Popovici,	Titu Periu,
stud. techn.	stud. med.

Dela Liga.

„Voința Națională“ de Mercur publică din partea membrilor fostului comitet al Ligei un protest, în care aceștia, după ce au părăsit congresul, declară, că nu vor să recunoască legalitatea procederei și a votului dat de membrii independenți ai congresului Ligei.

Acest protest este adresat „către membrii Ligei culturale“ și datat „București 13 Maiu 1896“. Etă'l în cuvânt în cuvânt:

Congresul din anul acesta al Ligei culturale a luat, în urma a 3 ședințe, în care o parte din membrii săi au căutat prin strigăte și scene de scandal se terorizeze stăruirea, mai multe decisiuni cu desăvârșire contrare dispozițiilor precise și categorice ale statutelor Ligei.

Congresul din Maiu 1895 alesese, pe timp de 2 ani, conform art. 37 din statute, un comitet central executiv, ale cărui puț și îndatoriri trebuiau să înceteze la Maiu 1897. In cursul anului s'au produs 4 demisiuni de membrii din comitet și 1 de censor. D-nii I. C. Grădișteanu și M. Balș, și membri în comitet, nu au luat parte în nici una din ședințele acestuia; de altă parte, au mai demisionat d-nii G. C. Canzuzino, V. A. Urechia, membri în comitet, și C. Cesianu, censor.

Congresul convocat pentru anul acesta, în virtutea art. 23 din statute, trebuia să completeze comitetul prin alegere de noi membri în locurile vacante.

In ultima sa ședință, ținută azi, s'a propus însă o moțiune de neîncredere în întreg comitetul. Această moțiune, fiind o acțiune relativă la persoane, trebuia, conform art. 25, al. b din statute, să intru-lă două treimi din membrii congresului să se fiă adoptată. Etă cum sună acel articol: „Asupra cestiunilor relativ la persoane, se cere o majoritate de 2/3“. Majoritatea biroului Congresului, într'aceeași zi într'o cestiune analoagă relativă la persoane, — prin care se urmărea escluderea congres a delegaților din 9 secțiuni — a luat această dispozițiune. Sub presiunea

olamoriilor și a scandalului, cari luaseră proporțiuni ne mai védute in congresele Ligei, majoritatea biroului a anunțat iusé, că pentru moțiunea de neîncredere, va primi ca valabil votul chiar cu simplă majoritate.

In prezența acestei ilegalități, noi, membrii comitetului și censorii nedemisionați, am protestat contra violării statutelor și ne-am retras din sală, împreună cu un foarte mare număr de delegați, cari, odată cu noi, au refuzat să ia parte la votul asupra moțiunii de încredere, care a fost apoi adoptată cu 57 voturi din 176 delegați ai congresului.

Atunci acea parte din membrii congresului, cari adoptaseră moțiunea, au vrut să procedeze la alegerea unui nou comitet și a unor noi censori, înlocuindu-ne forțat și pe noi odată cu membrii demisionați. Deși președintele comitetului și al congresului părăsise deja sala; deși doi din președinții de secțiuni, membri ai biroului, au părăsit de-asemena sala și au lăsat biroul descompletat; fără a se căuta alți președinți de secțiuni spre a se întregi biroul în mod legal și conform statutelor, ci recurgând la persoane fără calitate de a fi-gura in biroul congresului, delegații rămași au continuat lucrările și au procedat la alegerea comitetului și a censorilor.

Această constituie o nouă călcare a statutelor, căci noi am fost înlocuiți fără ca să fi putut măcar declara, în urma nelegalei adoptări a moțiunii de neîncredere, decât demisionăm séu nu. De-altmintelea art. 26, al. b din statute se opunea categoric la procederea delegaților rămași la congres. Art. 26, al. b dize: „Alte cestiuni decât acelea cari sunt la ordinea zilei nu se pot discuta în nici o adunare a „Ligei“. La ordinea zilei a congresului nu era însă înscrisă decât alegerea a 4 membri în comitet și a unui censor, ér nu a întregului comitet, care nu s'ar fi putut face în nici un cas acum, chiar decât noi, în urma moțiunii de neîncredere, ne-am fi dat demisiunea. Alegerea întregului comitet central executiv nu putea fi făcută decât de un nou congres, chemat într'adins pentru acest scop.

Precedentele chiar, împreună cu art. 26 din statute, vin în favoarea noastră. In congresul din 1894 producându-se inopinat 4 demisiuni din comitet, congresul, pentru-că nu avea mandat dela membrii Ligei să alegă comitetul, căci nu fusese chemat pentru această, a refuzat să accepte demisiunile și să înlocuiescă pe demisionari, ci a decis chemarea unui alt congres extraordinar, care să hotărască, în cunoștință de cauză, asupra cestiunii.

Mai mult, censorii, cari nu fac parte din comitetul Ligei, ci sunt însărcinați cu supraveghierea gestiunii financiare, și in contra cărora nu se propusese nici o moțiune de neîncredere, — căci cea propusă privea numai comitetul de administrație — au fost înlocuiți și ei, fără a fi fost atinși de un vot de neîncredere și fără a-și fi dat demisiunile.

Cu totă ilegală adoptare a moțiunii de neîncredere, numai cu simplă majoritate și abia cu 57 voturi din 176 delegați; cu totă ilegală alegere a întregului comitet și a censorilor prin violarea statutelor și cu un birou ilegal construit, noul comitet nu s'a putut alege decât cu 61 și mai puțin de 61 voturi din 176 delegați ai congresului.

Avem deci dreptul să considerăm acest comitet ca ilegal și alegerea lui, ca datorită unei surprinderi.

Protestând împotriva tuturor acestor flagrante călcări de statute le aducem la cunoștință tuturor membrilor Ligei culturale. Lor li-se cuvine să ia măsurile cele mai nemerite spre a se pune ordine în funcționarea acestei instituțiuni, pentru ca să nu se compromită, odată cu dânsa, și marea idee, pentru care Liga a fost fundată.

St. Perietzeanu-Buzău, Barbu St. Delavrancea, G. Bursan, I. Bianu, St. Sibleanu, I. N. Iancovescu.

Lăsăm să urmeze acuma descrierea, ce-o face organul radical „Ziua“ din Bucuresci despre cele ce s'au petrecut la congres in cestiunea votului de neîncredere dat fostului comitet al Ligei, la care se referă protestul de mai sus:

Asupra raportului d-lui Urechie vorbesce d-l G. C. Dobrescu. D-sa spune, că comitetul Ligei nu mai pôte corésponde așteptărilor țerei, scopului „Ligei“. D-l Dobrescu citește o circulară a comitetului central, către președinții de secțiuni, in care se spune, că „Liga“ și-a încetat acțiunea și a întrerupt raporturile cu presa străină în urma grațierei membrilor comitetului partidului național, deore-ce s'a luat grațierea drept începutul împăcării cu Ungurii.

D-l Dobrescu citește o moțiune, prin care sa blamésă acțiunea comitetului Ligei.

D-l M. Vlădescu profesor universitar, într'o energică cuvântare, arată necesitatea schimbării comitetului, căci el fiind compus din persoane aparținând partidului dela guvern, nu mai pôte să aibă o acțiune independentă.

D-l I. Grădișteanu susține de-asemena moțiunea.

D-l Delavrancea in numele comitetului declară, că se va supune moțiunii, dér cere ca să se dea o hotărîre, să nu se întârzie cu votarea moțiunii.

Asupra votului se nasce o mică discuțiune. D-l Perietzeanu-Buzău membru în comitet, susține din răspuțeri, că moțiunea trebuie să se voteze cu două treimi din numărul votanților.

D-l dr. Blasianu, președintele Ligei din R.-Sarat, împreună cu alt membru al comitetului, d-nu dr. Inotescu, susțiu, că majoritatea, adică jumătatea plus unul, este suficientă. D-nii Perietzeanu și Delavrancea plécă. Atunci biroul compus din d-nii Belloescu, Blazianu și Inotescu declară, că moțiunea trebuie să întrunească majoritatea voturilor, adică jumătate plus unul.

Se pune votul secret, cu buletine.

Resultatul: 71 votanți. Buletine albe 4. Pentru moțiune au votat 57 de membrii, contra ei numai 10.

Trebuie să spunem, că după d-nii Delavrancea și Perietzeanu au plecat vre-o 20 de membrii.

Atunci d-l Grădișteanu cere, ca deore-ce patru membrii din comitet sunt deja retrași, ér ceilalți au primit vot de blam și au declarat, prin d-l Delavrancea, că se vor supune hotărîrilor adunării, prin urmare „Liga“ numai are comitet, să se prooedă la alegerea întregului comitet.

D-l V. Iepurescu, spune, că deși regulamentul Ligei nu prevede cazul de față, totuși referindu-se la uzauțele parlamentare, crede, că până ce comitetul nu demisionază, congresul nu pôte să procedeze la o nouă alegere. Acesta ar fi dreptul unui viitor congres.

D-l Tanoviceanu arată, că procedul din parlament nu se pôte aplica, deore-ce în cazul unui conflict între cameră și guvern, este un al treilea, care decide, și se pôte întâmpla, ca Regele să disolve parlamentul. Aci, votul de blam al congresului, cea mai mare putere a „Ligei“, este o dare afară, și prin urmare când congresul distitue un comitet, el trebuie să procedeze imediat la alegerea unui alt comitet, pentru-că altfel „Liga“ ar fi de fapt disolvată, neavând comitet de acțiune.

Biroul compus din d-nii Belloescu, Ar. Densușianu, Inotescu, Dr. Blasianu și Tanoviceanu e de această părere. Deci să proceda la alegerea noului comitet...

Dela societatea geografică română.

Luni, 13 Maiu, orele 8 și jumătate séra, M. S. Regele, însoțit de adjutantul de serviciu, a mers la palatul Academiei, în sala Senatului, unde M. Sa a prezidat ședința extra-ordinară a societății geografice române. La sosire, Suveranul a fost întâmpinat de d. D. Sturdza, președintele consiliului de miniștri; d. general Manu, vice-președintele societății; d. ministru Pallade; d. Aurelian, președintele adună-

rei deputaților; d. Lahovari, secretar general al societății, și mai mulți membri din comitet.

Majestatea Sa după-ce intră în sală, deschise ședința, față fiind un număr os public, domni și domne.

D. Dim. Ghica-Comănești dete cetire conferenței făcute asupra interesantei sale escursiuni, întreprinsă împreună cu fiul séu d. sub-locotenent în rezervă Nicolae Ghica-Comănesoi, în țera Somalilor, pe cóstele orientale ale Africeii. In timpul conferenței, d. Ghica fiul indică pe o hartă itinerarul urmat și arată diferite obiecte aduse. Câte-va proiecții electrice au reprezentat publicului diferite vederi din localitate. Acastă conferență a fost ascultată cu mare interes de publicul aflat față, care a aplaudat viu pe d. Ghica.

Majestatea Sa a examinat apoi colecția de animale și reptile, destinate împreună cu altele a fi oferite muzeului zoologic, și a bine-voit a felicita pe d-nii Dim. și Nicolae Ghica-Comănesoi de escursiunea întreprinsă și pe d. conferențiar, de modul cum a expus-o, după care s'a întors la Palat la orele 10 și jumătate.

Incendiul din Sindu.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

De sub Cheia Turdei, 26 Mai n. 1896.

Onorată Redacțiune! A doua zi de Rosalii in comuna noastră Sindu, lângă Turda, un foc înspăimântător nimici la vre-o 15 familii toate clădirile și cu ele tot ce au avut până la cea mai de pe urmă bucătură de pâne și petec de haină. Focul s'a iscat dintr'un grajd cam la 11 1/2 ore a. m. și ajutat de un vânt puternic, deja la o oră după ameză cam 35 de clădiri: case, grajduri, suri, cotețe, grânare etc. erau în flacări. Comuna totă era în fierbere, fiă-care gândea acum numai la casa lui, căci focul purtat de vânt sârea in mod înspăimântător dela un edificiu la altul.

Puțin putură ajuta și pompierii veniți mai târziu din Turda, căci era mare lipsă de apă; ér tulumba (pușca de apă) comunei, care lucrase dela început, se dovedi a fi nimica față cu potopul de flacări, ce se incinsese cu atăta repeziune.

Miseria acestor nenorociți este acum îngrozitoare; n'au nimic decât hainele de pe dânsii și acelea de jumătate arse; plâng bētrâni rămași fără adăpost, plâng femeile și copiii, căci nu li-a rămas ce să hage odată în gură, și ce să ia pe dânsii. Ei trăesc acum din mila consătenilor scutiți de aost flagel omplut, aceștia se îndură a le trimite câte-o fâliă de pâne și câte ceva, cu ce să li-se stēmpere fōmea. Mulți sunt arși la mâni, unul cădând de pe casă este mutilat, ér la unii li-au ars chiar și părările de pe cap.

Starea deplorabilă a acestor nenorociți nu pôte să nu misce și moie spre ajutor chiar și pe cea mai împietrită inimă, care venind la față locului, s'ar convinge, ce grozavă lovitură li-s'a dat acestor familii, ajunse acum la sapă de lemn.

Dauna totală, după estimiul oficios, se urcă la 12.466 fl. 10 cr., dintre cari Românii le consumase flacăra o avere de peste șapte și jumătate mii florini. Asigurat nu fusese nici unul din comuna.

Pentru ajutorarea nenorociților, Dr. Domokos Andor, fisolgabiroul cercului Turdei, improvisă pe lângă antisua comunală un comitet din 3 Români și 3 Maghiari, cari primind ajutorul dela creștini, să le împartă înure nenorociți amesurat daunei avute. Tot dânsul aduse dela societatea femeilor maghiare din Turda 30 fl., pe cari îi împărțira de-oamdată in mod egal la 10 familii, anume la 7 romane și la 3 maghiare.

Argus.

SCRIRI ULTIME.

Bucuresci, 15 (27) Maiu. Protestul celor șese membri ai fostului comitet al Ligei e privit aici ca semn, că guvernamentalii ar voi să producă o scisiune in sinul Ligei. Foile opoziționale acuză guvernul, că ar lucra in mod ocult la desființarea totală a Ligei.

Bucuresci, 15 (27) Maiu. Membrii fostului comitet al Ligei s'au întrunit aseră la o consfătuire și au hotărît să nu cedeze noului comitet ales de Congres nici localului, nici actele și nici cassa Ligei. Tot-odată au decis a convoca un nou congres.

